

Via Verda del Vallès

SANT LLORENÇ - COLLSEROLA

Oferta d'educació ambiental

Curs 2021 – 2022

Projecte per potenciar i dinamitzar l'àmbit
de la Via Verda Sant Llorenç – Collserola
a través de l'educació, l'art, el naturalisme
i la custòdia del territori

ORGANITZA

Associació per la Defensa
i l'Estudi de la Natura

AMB EL SUPORT DE

Ajuntament
de Sabadell

Ajuntament de Terrassa

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

Els valors de la Via Verda del Vallès Sant Llorenç - Collserola

La **Via Verda del Vallès Sant Llorenç - Collserola** és un espai natural situat al bell mig del Vallès més urbanitzat i més poblat.

És un connector ecològic essencial per a la conservació d'espècies en el context de canvi climàtic. Uneix la serra de Collserola amb la de Sant Llorenç del Munt i l'Obac passant per Matadepera, Castellar del Vallès, Terrassa, Sabadell, Sant Quirze, Rubí, Sant Cugat i Cerdanyola, seguint els eixos fluvials de la riera de les Arenes-Rubí i del Riu Sec-Riu Ripoll.

Es tracta d'un espai agroforestal. S'hi produeix actualment diversos cultius com mongeta del ganxet, blat, vinya o cigrons. El mosaic d'ambients agrícoles i forestals mediterranis permet que hi hagi una elevada biodiversitat en molts grups d'espècies, incloent-hi flora en general, mamífers, insectes i, especialment, ocells.

Té també una funció cultural i és un espai de lleure social. Les ciutats necessiten àrees naturals a prop per al benestar de les persones.

Si bé la Via Verda del Vallès Sant Llorenç - Collserola és un espai no urbanitzable, no disposa de cap figura de protecció específica. L'espai presenta diverses amenaces com conflictes urbanístics o l'elevada presència d'infraestructures de mobilitat que fragmenten el territori.

L'**oferta educativa** que presentem proposar treballar entorn els valors d'aquest espai per poder-lo conèixer, reflexionar-hi i en darrera instància, per estimar-lo. S'adreça a públics diversos amb activitats que segueixen metodologies ben diferents.

Oferta d'educació ambiental – Curs 2021-2022

Activitat	Primària			Secundària				Lleure	Ubicació	Durada	Municipi
	Cicle inicial	Cicle mitjà	Cicle superior	ESO	Batxillerat	CFGM	Escola d'adults				
Bufa núvols. Taller d'art i ciència		X	X					X	Aula	2 h	-
Joc Rodals i ciutats: l'equilibri és possible				X	X	X	X	X	Aula	2 h	-
Camps i boscos del Vallès		X	X						Itinerari	3 h (matí)	Sabadell
Passejada urbana d'art i ciència		X	X	X			X	X	Itinerari	2.30 h (matí)	Sabadell
El parc Grípia Ribatallada. Descobrim les Vies Verdes del Vallès.				X	X	X	X		Itinerari	3 h (matí)	Terrassa
El Parc Agroforestal de Terrassa. Descobrim les Vies Verdes del Vallès.				X	X	X	X		Itinerari	3 h (matí)	Terrassa
El medi natural del Vallès				X	X	X	X		Itinerari	3.30 h (matí)	Sabadell
La canya d'olimpíades								X	Itinerari	2.30 h (matí)	Sabadell
Construïm el nostre cau	X	X	X					X	Itinerari	2.30 h (matí)	Acordar

Bufa núvols.

Taller d'art i ciència

DESCRIPCIÓ

Taller vivencial en què d'una manera transversal amb continguts artístics i conceptes científics, s'apropa la natura als alumnes.

En aquest taller volem treballar sobre els núvols. Com es formen? Perquè tenen formes tan diferents? Perquè alguns creixen? Aprofitarem la diversitat de formes per a realitzar una activitat plàstica: ens fabricarem els nostres núvols de cartró.

Aquest taller ha sigut dissenyat per persones formades en arts visuals i ciències ambientals, que proposen unes activitats enriquidores per motivar als infants a conèixer i respectar el medi ambient.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes de cicles mitjà i superior de primària

DESENVOLUPAMENT

Durada: 2 hores

Lloc: a l'aula

Nombre alumnes per sessió: 1 grup classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Observar diferents tipus de núvols: formes, colors, mides.
- Introduir els diferents tipus de núvols i entendre com s'han format.
- Observar com alguns artistes els han plasmat a les seves obres: Van Gogh, Coubert, Magritte...
- Fer reproduccions de núvols amb cartró.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Competència del coneixement i la interacció amb el món físic
- Competència social i ciutadana

MATERIAL DIDÀCTIC

Projecció a l'aula. Fotografies, cartrons per reutilitzar, paper de colors, grafit, llapis de colors, punxons, cola blanca.

Joc Rodals i ciutats: l'equilibri és possible

DESCRIPCIÓ

A l'aula, tot jugant a un joc de taula, l'alumnat reflexiona sobre l'ordenació del territori.

Durant la sessió, per grups, els alumnes han de dissenyar una ciutat i el seu entorn, seguint uns condicionants previs. Segons el disseny que hagin triat obtenen unes puntuacions sobre uns indicadors de qualitat: qualitat de vida, energia, biodiversitat, contaminació i petjada ecològica. Amb una dinàmica de grups es posaran en comú els resultats i s'obrirà un debat sobre la gestió del territori i els usos que li donem.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes d'ESO, batxillerat, formació professional i escoles d'adults

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 2 hores
Lloc: a l'aula
Nombre d'alumnes per sessió: 1 grup classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Reconèixer i identificar les principals unitats paisatgístiques dels rodals de les ciutats i valorar-ne la diversitat.
- Caracteritzar i descriure els paisatges naturals de la comarca i identificar diversos elements del paisatge en una fotografia aèria.
- Comprendre el territori com el resultat de la interacció entre la natura i l'ésser humà.
- Entendre el territori com un element que evoluciona al llarg del temps i analitzar alguns aspectes d'aquesta evolució.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Àmbit científicotecnològic: Dimensió medi ambient
Adoptar mesures amb criteris científics que evitin o minimitzin els impactes mediambientals derivats de la intervenció humana.
- Àmbit cultura i valors: Dimensió sociocultural
Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- Àmbit personal social: Dimensió aprendre a aprendre
Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

MATERIAL DIDÀCTIC

Presentació a l'aula. Joc de taula. Fitxa de joc.

OBSERVACIONS

Es pot treballar de forma complementària amb l'exposició «Rodals i ciutats» i els materials educatius annexos:

<http://adenc.cat/educacio-ambiental/#1548185539652-b3c35213-206a>

Camps i boscos del Vallès

DESCRIPCIÓ

Sortida matinal guiada a la serra de Sant Iscle, pels voltants del parc de la Salut, a Sabadell. S'identifiquen els principals cims del paisatge vallesà per situar geogràficament els alumnes en l'entorn proper. S'estudien els elements més representatius dels camps (regadiu i secà) i dels boscos de la plana del Vallès (pineda i alzinar), observant-ne la flora característica. S'observen ocells i els rastres i senyals que es trobin de la fauna que habita aquests indrets.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes de cicles mitjà i superior de primària

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 3 hores (matí)

Lloc: inici i final del recorregut al parc periurbà de la Salut, a Sabadell

Com s'hi arriba: bus urbà 4 (parada Cementiri)

Nombre d'alumnes per sessió: 1 o 2 grups classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Conèixer els principals ambients naturals de la plana del Vallès: pineda, alzinar i camps de conreu.
- Identificar la vegetació característica d'aquests paratges.
- Conèixer alguns dels animals que viuen a la plana del Vallès i reconèixer els rastres que permeten detectar la seva presència.
- Reconèixer els valors naturals i socials del paisatge del Vallès i la seva funcionalitat.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Competència del coneixement i la interacció amb el món físic

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic alumnat primària.

Quadern didàctic educador.

OBSERVACIONS

L'alumnat ha de portar bolígraf, llapis i una carpeta o llibreta de suport.

Passejada urbana d'art i ciència

DESCRIPCIÓ

Les ciutats són territoris on l'activitat urbana i la natura conviuen. Illes més o menys grans de verd estan arrelades en aquest medi artificial que els humans hem creat i resisteixen com a oasi de vida per la flora i la fauna de la ciutat.

Itinerari guiat de la mà de la Rosanna Fontanet, pintora membre del col·lectiu Filagarsa i del grup d'Art i Natura de l'ADENC, i d'un especialista en ciències ambientals, per visitar aquests espais verds de la ciutat de Sabadell, des d'una visió multidisciplinària.

Tot passejant podrem observar i sentir diferents racons, micropaisatges, llums, ombres i joies que ens regala la natura i que ens conviden a la reflexió. Els edificis no ens deixen veure els arbres, però els arbres ens fan veure el cel.

Un cop finalitzada aquesta passejada, els assistents hauran après a observar, els carrers, les places i els parcs urbans amb una mirada diferent que ens apropa a la natura que tenim present a la ciutat i que molts cops ens passa desapercebuda o no valorem prou els beneficis que ens pot arribar a aportar.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes de cicle superior de primària i d'ESO i escoles d'adults

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 2.30 hores (matí)

Lloc: el recorregut s'inicia al parc Catalunya i finalitza al bosc de la concòrdia, a Sabadell.

Nombre d'alumnes per sessió: 1 grup classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Apreciar la riquesa de la biodiversitat que conviu amb nosaltres a la ciutat.
- Despertar els sentits de l'observació i la sensibilitat

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Competència del coneixement i la interacció amb el món físic
- Competència social i ciutadana

SESSIÓ PRÈVIA PROFESSORAT

En aquesta activitat és imprescindible l'actitud i la participació del professorat perquè són ells i elles que desenvolupen la consciència dels alumnes. Aquesta sessió prèvia amb el professorat és una manera de transmetre l'essència d'aquesta passejada i dotar-los d'un recurs que podran desenvolupar en futures activitats que ells i elles mateixos poden liderar.

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic educador.

El parc Grípia Ribatallada.

Descobrim les Vies Verdes del Vallès

DESCRIPCIÓ

Aquest itinerari transcorre per l'est de l'Anella Verda de Terrassa, travessant les rieres de la Grípia i la Betzua. Permet observar els valors naturals de la plana del Vallès a partir de l'estudi dels hàbitats principals. També s'analitzaran els impactes de determinades actuacions i modificacions humanes, tot introduint la metodologia d'avaluació d'impacte ambiental.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes d'ESO, batxillerat, CFGM i escoles d'adults

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 3 hores (matí)
Lloc: Terrassa, prop de l'estació Terrassa Est
Nombre d'alumnes per sessió: 1 o 2 grups classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Conèixer les característiques dels diferents hàbitats de la plana del Vallès, així com espais singulars de l'Anella Verda de Terrassa.
- Identificar plantes pròpies de la zona.
- Observar adaptacions de la vegetació al clima mediterrani.
- Conèixer la interrelació entre els espais naturals-rurals i urbans.
- Conèixer els impactes generats per certes actuacions i modificacions a nivell urbanístic.
- Introduir la metodologia d'avaluació d'impacte ambiental.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Àmbit científicotecnològic: Dimensió medi ambient
Adoptar mesures amb criteris científics que evitin o minimitzin els impactes mediambientals derivats de la intervenció humana.
- Àmbit cultura i valors: Dimensió sociocultural
Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- Àmbit personal social: Dimensió aprendre a aprendre
Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic alumnat secundària.
Quadern didàctic educador.

OBSERVACIONS

L'alumnat ha de portar bolígraf, llapis i una carpeta o llibreta de suport.

El Parc Agroforestal de Terrassa.

Descobrim les Vies Verdes del Vallès

DESCRIPCIÓ

Itinerari guiat per una zona representativa de l'Anella Verda de Terrassa: el Parc Agroforestal, situat al nord de la ciutat. S'observaran els valors naturals de la plana del Vallès a partir de l'estudi dels hàbitats principals. També s'analitzaran els impactes de determinades actuacions i modificacions humanes, tot introduint la metodologia d'avaluació d'impacte ambiental. S'escollirà el lloc on desenvolupar l'itinerari a partir dels interessos del centre, si bé per defecte es farà a prop del camí de Can Bogunyà, el torrent de Gaià i la font de la Misèria.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes d'ESO, batxillerat, CFGM i escoles d'adults

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 3 hores (matí)

Lloc: Parc Agroforestal de Terrassa

Nombre d'alumnes per sessió: 1 o 2 grups classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Conèixer els principals ambients naturals de la Via Verda Sant Llorenç - Collserola i la interrelació entre els espais naturals-rurals i els urbans.
- Identificar la vegetació i la fauna característica d'aquests paratges.
- Conèixer els impactes generats per certes actuacions i modificacions a nivell urbanístic.
- Entendre la metodologia de l'Avaluació d'Impacte Ambiental.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Àmbit científicotecnològic: Dimensió medi ambient
Adoptar mesures amb criteris científics que evitin o minimitzin els impactes mediambientals derivats de la intervenció humana.
- Àmbit cultura i valors: Dimensió sociocultural
Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- Àmbit personal social: Dimensió aprendre a aprendre
Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic alumnat secundària.

Quadern didàctic educador.

OBSERVACIONS

L'alumnat ha de portar bolígraf, llapis i una carpeta o llibreta de suport.

El medi natural del Vallès

DESCRIPCIÓ

Itinerari matinal guiat per la serra de Sant Iscle, a Sabadell, des del parc periurbà de la Salut, passant per la Torre del Canonge, fins a la Torre de l'Aigua. S'identifiquen els principals cims del paisatge vallesà per situar geogràficament els alumnes en l'entorn proper. S'estudien els principals ambients naturals que es troben a la plana i les seves característiques. S'observa la distribució i característiques de la vegetació en funció de la quantitat d'aigua i llum disponible i se n'extreuen conclusions.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes d'ESO, batxillerat, CFGM i escoles d'adults

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 3.30 hores (matí)
Lloc: del parc periurbà de la Salut a la Torre de l'Aigua, a Sabadell.
Nombre d'alumnes per sessió: 1 o 2 grups classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Conèixer els principals ambients naturals que trobem a la plana del Vallès: pineda, alzar, bosc de ribera i camps de conreu.
- Identificar la vegetació característica de la plana del Vallès i observar les seves adaptacions al medi.
- Experimentar el mètode científic: observar el medi, recollir dades de camp amb l'ajuda d'un fotòmetre, analitzar les dades i interpretar els resultats.
- Posar en valor la riquesa biològica del Vallès i les funcions del mosaic d'ambients.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Àmbit científicotecnològic: Dimensió medi ambient
Adoptar mesures amb criteris científics que evitin o minimitzin els impactes mediambientals derivats de la intervenció humana.
- Àmbit cultura i valors: Dimensió sociocultural
Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- Àmbit personal social: Dimensió aprendre a aprendre
Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic alumnat secundària.
Quadern didàctic educador.

OBSERVACIONS

L'alumnat ha de portar bolígraf, llapis i una carpeta o llibreta de suport.

La canya d'olimpiades

DESCRIPCIÓ

L'activitat se centra en la conscienciació de les espècies vegetals invasores, i jocs amb aquestes. Primer de tot es fa una breu explicació sobre la problemàtica de la canya i com s'elimina. Després es fa una breu arrencada de canya mitjançant les metodologies existents, i finalment, es prepara material a partir de canya i es proposen diferents jocs, tals com el llançament de javelina, llançament de pes amb el rizoma de les canyes, salt de llargada o relleus amb les canyes.

A QUI S'ADREÇA

Entitats de lleure: grups d'infants de 8 a 12 anys.

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 2 hores (matí)

Lloc: riu Ripoll a Sabadell o altres espais similars.

Nombre de participants: entre 5 i 20.

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Comprendre la definició bàsica d'espècie autòctona i al·lòctona (invasora o no).
- Aprendre els motius pel qual la canya americana és una espècie invasora.
- Entendre efectes de la canya americana sobre el riu.
- Implicar els adults en el desenvolupament de l'activitat.

MÈTODES D'EXTRACCIÓ DE LA CANYA UTILITZATS DURANT L'ACTIVITAT

- **Desbrossada:** consisteix tallar la part aèria, és a dir les tiges de les canyes. No permet eliminar la canya, perquè el rizoma subterrani permet brotar de nou a la canya, però creix menys. Els inicis de tardor i primavera és el millor moment de l'any per a realitzar aquesta acció. Tallarem les tiges utilitzant tisores de podar.
- **Arrencat del rizoma:** malgrat que és una tasca que es pot realitzar amb retroexcavadores per a aconseguir grans resultats, arrencar petites parts del rizoma mitjançant el pic i l'aixada Pulaski també pot ser efectiu per eliminar la canya d'un indret determinat.

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic educador. Rúbrica per a la valoració.

Construïm el nostre cau

DESCRIPCIÓ

En aquest taller es realitzen dues sessions: en una primera, s'explica, mitjançant un joc i una presentació, conceptes com la hibernació, els caus, nius i la biologia bàsica de l'erició europeu. En el joc, els infants decideixen en grup quines espècies fan cau o niu en format votació utilitzant cartolines.

En una segona sessió, es porten a la natura un o dos caus d'erició construïts pels alumnes a classe i s'allibera un erició per a cada cau construït.

Pel que fa a la construcció del cau, es pot realitzar mitjançant el monitoratge d'un expert, o es pot construir com un projecte de classe.

A QUI S'ADREÇA

Alumnes de cycle inicial, mitjà i superior de primària.
Entitats de lleure: grups d'infants de 6 a 12 anys.

DESENVOLUPAMENT

Durada: unes 3 hores (dos matins), sense comptar el temps de construcció del cau.
Lloc: aula de classe i un indret boscos preferentment proper a l'escola
Nombre d'alumnes per sessió: 1 grup classe

OBJECTIUS EDUCATIUS

- Conèixer els principis bàsics de la biologia de l'erició i dels mamífers que habiten al Vallès.
- Comprendre la diferència entre els conceptes de cau i niu, a més a més d'altres conceptes com la hibernació, i la funció dels refugis de diferents espècies d'animals.
- Aprendre quines espècies d'ocells, mamífers i invertebrats fan caus i quines fan nius.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- Competència del coneixement i la interacció amb el món físic

MATERIAL DIDÀCTIC

Quadern didàctic educador. Rúbrica per a la valoració.

Presentació per projectar sobre la biologia de l'erició europeu i conceptes relacionats amb els refugis i la hibernació.

Joc de classificació entre caus i nius, en format presentació i cartolines per a realitzar les votacions per grups.

OBSERVACIONS

L'alliberament de fauna s'ha de fer guiat per un expert i amb la col·laboració d'algun centre de fauna especialitzat, com per exemple el Centre de Fauna de Torreferrussa.

En el cas dels eriçons, una bona època per a fer-ho és a entre la primavera i l'estiu, mai a l'hivern.

L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

L'educació ambiental és un valor que cal impulsar en la nostra societat. Des de l'ADENC fa molts anys que hi treballem des de vessants ben diferents.

- Oferim **activitats guiades** per als centres i col·lectius interessats.
- Impulsem nous projectes com per exemple els **projectes d'aprenentatge servei**.
- Oferim **recursos educatius gratuïts** per a totes les persones que els vulguin aprofitar i compartir.

PROTOCOL COVID-19

Podeu estar ben tranquils, a l'ADENC apliquem la normativa vigent i prenem totes les mesures de seguretat establertes per tal de reduir al mínim el risc de contagi pel coronavirus tant per a l'alumnat i professorat, com per als nostres treballadors.

Podeu consultar els [PROTOCOLS DE SEGURETAT A LA NOSTRA WEB](#).

ASSOCIACIÓ PER LA DEFENSA I L'ESTUDI DE LA NATURA

L'ADENC és una associació sense afany de lucre creada el 1982 amb la voluntat de difondre els valors naturals dels espais de la plana del Vallès.

Declarada d'utilitat pública el 1999, té una dilatada experiència en campanyes educatives, programes per conscienciar la ciutadania i projectes de custòdia i de millora de l'entorn.

Com a entitat de referència en el sector ambiental, l'ADENC ha publicat diversos estudis i ha promogut i participat en nombroses campanyes de defensa del territori.

www.adenc.cat | 93 717 18 87 | correu@adenc.cat

   @adenc1982

ORGANITZA

Associació per la Defensa
i l'Estudi de la Natura

AMB EL SUPORT DE

Ajuntament
de Sabadell

Ajuntament de Terrassa

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural